

Czesław Waszkiewicz
Katedra Maszyn Rolniczych i Leśnych
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

RYNEK WYBRANYCH NARZĘDZI I MASZYN ROLNICZYCH DO PRODUKCJI ROŚLINNEJ W POLSCE W LATACH 2001-2007

Streszczenie

Przedstawiono zmiany w produkcji, imporcie, eksporcie i podaży głównych narzędzi i maszyn stosowanych w zmechanizowanych technologiach uprawy gleby, siewu, sadzenia, nawożenia i ochrony roślin, jakie zachodziły na krajowym rynku maszyn rolniczych latach 2001–2007.

Słowa kluczowe: kultywatory, pługi, sadzarki, siewniki, rozsiewacze, opryskiwacze, produkcja, import, eksport, podaż

Wprowadzenie

Popyt krajowy i zagraniczny na narzędzia i maszyny rolnicze determinuje wielkość produkcji oraz importu. Niestabilizowany popyt, wynikający z charakteru produkcji rolniczej, fluktuacji cen na wyroby oraz trudnego do przewidzenia wpływu szeregu czynników natury ekonomicznej, społecznej itp., powoduje znaczne wahania w wielkości produkcji, importu i eksportu [Pawlak 2000; Praca zbiorowa 2001; Waszkiewicz, Lipiec 2006, 2007].

Analizą objęto zmiany w produkcji, imporcie, eksporcie i podaży na krajowy rynek kultywatorów, pługów, sadzarek, siewników, rozsiewaczy i opryskiwaczy, jakie występowały w latach 2001–2007.

Produkcja narzędzi i maszyn rolniczych

W tabeli 1 zestawiono dane dotyczące wielkości produkcji wyżej wymienionych narzędzi i maszyn rolniczych. Produkcja kultywatorów w latach 2001–2005 sukcesywnie malała od 4797 sztuk w 2001 r. do 2014 sztuk w 2005 r. W następnych dwóch latach (2006–2008) liczba wyprodukowanych kultywatorów wzrastała, szczególnie w ostatnim roku analizowanego okresu, osiągając 3946. Łączna produkcja kultywatorów w latach 2001–2007 wyniosła 22341 sztuk.

W produkcji pługów najkorzystniejszy był 2003 r., w którym liczba wyprodukowanych pługów wyniosła 7747 (17,14% całkowitej produkcji wynoszącej 45195). Spadek w produkcji pługów wystąpił w latach 2004–2005, osiągając

najmniejszą liczbę 5133 (11,35% łącznej produkcji) w 2005 r. W kolejnych dwóch latach (2006–2007) następował ponowny wzrost produkcji do 7000 pługów w 2007 r. (15,48% całkowitej produkcji).

Tabela 1. Produkcja narzędzi i maszyn rolniczych w latach 2001- 2007
Table 1. Production of the farm machines and implements within 2001-2007

Rok	Kultywatory	Pługi	Sadzarki	Siewniki	Rozsiewacze	Opryskiwacze
2001	4797	5725	5941	1621	11.387	7492
2002	4401	6800	6716	1703	3406	8817
2003	2545	7747	6148	1795	2582	10.505
2004	2315	6134	4880	2315	3293	10.002
2005	2014	5133	3377	1973	3121	9248
2006	2323	6656	5490	2696	4115	11.984
2007	3946	7000	6684	2509	5486	12.597
Razem	22.341	45.195	39.236	14.612	33.390	70.645

Na łączną liczbę wyprodukowanych sadzarek wynoszącą 39236, roczna produkcja tych maszyn wahała się od 6716 w 2002 r. (17,11% łącznej produkcji) do 3377 w 2005 r. (8,61% łącznej produkcji). Po spadku produkcji sadzarek w latach 2003–2005, ponowny wzrost nastąpił w latach 2006–2007, osiągając w przybliżeniu stan produkcji z lat 2001–2002.

W grupie analizowanych narzędzi i maszyn rolniczych najmniej zostało wyprodukowanych siewników – 14612 sztuk. W pierwszych czterech latach występowała tendencja wzrastająca z 1621 sztuk w 2001 r. do 2315 sztuk w 2004 r. (wzrost o 42,81%). Po stosunkowo nieznacznym spadku produkcji siewników do 1973 sztuk w 2005 r., nastąpił ponowny wzrost w 2006 r. do 2696 sztuk (18,45% łącznej produkcji), osiągając najwyższą liczbę wyprodukowanych maszyn w całym analizowanym okresie.

W latach 2001–2007 łącznie wyprodukowano 33390 rozsiewaczy nawozów mineralnych. Z liczby tej 34,1% rozsiewaczy (11387 sztuk) zostało wyprodukowanych w 2001 r., po którym nastąpił gwałtowny spadek produkcji w latach 2002–2005. Największy spadek, wynoszący 2582 wyprodukowanych rozsiewaczy (4,4.krotny), wystąpił w 2003 r. W ostatnich dwóch latach analizowanego okresu produkcja rozsiewaczy uległa zwiększeniu do łącznej liczby 9601, osiągając 84,31% produkcji z 2001 r.

Produkcja opryskiwaczy, po stosunkowo nieznacznym spadku w latach 2004-2005, wykazywała tendencję wzrastającą, z 7492 sztuk w 2001 r. do 12597 w 2007 r. (wzrost o 68,13%). Łącznie zostało wyprodukowanych 70645 opryskiwaczy.

Import narzędzi i maszyn rolniczych

Jak kształtował się import kultywatorów, pługów, sadzarek, siewników, rozsiewaczy i opryskiwaczy przedstawia tabela 2. W analizowanym okresie import kultywatorów wyniósł łącznie 30800 sztuk i był on o 37,86% wyższy od całkowitej produkcji. Największą liczbę kultywatorów (18839) sprowadzono w 2007 r., co stanowiło 61,16% całego importu.

Tabela 2. Import narzędzi i maszyn rolniczych w latach 2001- 2007
Table 2. Import of the farm machines and implements within 2001-2007

Rok	Kultywatory	Pługi	Sadzarki	Siewniki	Rozsiewacze	Opryskiwacze
2001	2177	628	14	256	3945	212
2002	1027	763	33	228	7764	162
2003	1867	630	72	425	2847	216
2004	962	1510	160	1273	3026	748
2005	961	1771	78	570	2468	2488
2006	4967	5161	676	8170	8129	1474
2007	18.839	2086	193	542	10.180	705
Razem	30.800	12.549	1226	11.464	38.359	6005

W latach 2001–2007 sprowadzono do kraju 12549 pługów, z tego najwięcej w 2006 r. - 5161 sztuk (41,12%). Całkowity import pługów w odniesieniu do produkcji wyniósł 27,76%. W ciągu siedmiu lat zostało sprowadzonych 1226 sadzarek, z tego ponad połowę (55,13%) w 2006 r. Na uwagę zasługuje wyjątkowo niewielki import tych maszyn w stosunku do produkcji krajowej, który wyniósł 3,12%.

Import siewników wyniósł 78,45% produkcji krajowej. Na szczególną uwagę zasługuje rok 2006, w którym sprowadzono 71,26% łącznej liczby siewników. Wśród grupy analizowanych narzędzi i maszyn rolniczych, import rozsiewaczy nawozów mineralnych, podobnie jak w przypadku kultywatorów, był wyższy o 14,88% od produkcji krajowej.

Na ogólną liczbę importowanych opryskiwaczy wynoszącą 6005 sztuk, najwięcej sprowadzono w 2005 r. – 2488 sztuk (41,43%). Udział opryskiwaczy importowanych w odniesieniu do wyprodukowanych w kraju, podobnie jak sadzarek, był stosunkowo nieznaczny osiągając 8,5%.

Eksport narzędzi i maszyn rolniczych

Zmiany w eksporcie analizowanej grupy narzędzi i maszyn rolniczych, jakie następowały w latach 2001-2007, podano w tabeli 3. Z analizy danych zamieszczonych w tabeli 3 wynika, że podobnie jak w produkcji i imporcie, również w eksporcie narzędzi i maszyn rolniczych występuje duża niestabil-

ność. Jedynie w eksporcie opryskiwaczy występowała tendencja wzrastająca z 970 sztuk w 2001 r. do 10311 sztuk w 2007 r. Szczególnie wysoki wzrost nastąpił w 2007 r., osiągając 45,12% łącznej liczby wyeksportowanych opryskiwaczy. Eksport kultywatorów był wyższy od produkcji krajowej o 24,07%, jednak o 10,04% niższy od importu. A zatem nasz kraj był importerem kultywatorów netto.

Tabela 3. Eksport narzędzi i maszyn rolniczych w latach 2001–2007
Table 3. Export of the farm machines and implements within 2001-2007

Rok	Kultywatory	Pługi	Sadzarki	Siewniki	Rozsiewacze	Opryskiwacze
2001	1882	347	459	98	3887	970
2002	1561	560	620	193	3275	1103
2003	1258	1108	538	209		1694
2004	2205	1299	885	81	4458	2652
2005	1763	1337	620	227	2570	2888
2006	2242	1619	1150	3354	2376	3235
2007	16.808	914	1002	237	2333	10.311
Razem	27.719	7184	5274	4399	18.899	22.853

Analogiczna sytuacja, w której eksport był niższy od importu, wystąpiła w przypadku pługów, siewników i rozsiewaczy. Przy tym najwyższy odsetek eksportowanych narzędzi i maszyn rolniczych w odniesieniu do sprowadzanych do kraju dotyczył pługów – 57,24%, a najniższy siewników 38,72%. Dla rozsiewaczy nawozów mineralnych wyniósł on 49,26%.

W analizowanej grupie narzędzi i maszyn rolniczych jedynie eksport sadzarek i opryskiwaczy był wyższy od importu: ponad czterokrotnie (4,3) w przypadku sadzarek i niemal czterokrotnie (3,8) w przypadku opryskiwaczy. A zatem, w obu przypadkach, Polska była eksporterem netto tych maszyn.

Podaż narzędzi i maszyn rolniczych

Uwzględniając produkcję krajową, import i eksport analizowanych narzędzi i maszyn rolniczych w latach 2001–2007, w tabeli 4 zestawiono ich podaż na krajowy rynek. Z tabeli wynika, że podaż wszystkich sześciu narzędzi i maszyn rolniczych w poszczególnych latach analizowanego okresu ulegała znacznym wahaniom. Na ogólną podaż kultywatorów wynoszącą 25.422 sztuki, największa miała miejsce w 2007 r. (5977 sztuk), zaś ponad pięciokrotnie mniejsza w 2004 r. (1072 sztuki).

Mniejsze różnice, w stosunku do kultywatorów, wystąpiły w podaży pługów. Na krajowy rynek trafiło łącznie 50560 pługów, z czego najwięcej w 2006 r. (10198 sztuk), a najmniej rok wcześniej (5567 sztuk).

Tabela 4. Podaż narzędzi i maszyn rolniczych w latach 2001–2007

Table 4. Supply of the farm machines and implements within 2011-2007

Rok	Kultywatory	Pługi	Sadzarki	Siewniki	Rozsiewacze	Opryskiwacze
2001	5092	6006	5496	1779	11.445	6734
2002	3867	7003	6129	1738	7895	7876
2003	3154	7269	5682	2011	5429	9027
2004	1072	6345	4155	3507	1861	8098
2005	1212	5567	2835	2316	3019	8848
2006	5048	10198	5016	7512	9868	10.223
2007	5977	8172	5875	2814	13.333	2991
Razem	25.422	50.560	35.188	21.677	52.850	53.797

Za dość ustabilizowaną można uznać podaż sadzarek. Wyjątek stanowił jedynie rok 2005, w którym nastąpił około dwukrotny spadek podaży w odniesieniu do pozostałych lat analizowanego okresu. Całkowita podaż sadzarek na potrzeby naszego rolnictwa wyniosła 35188 sztuk.

W przypadku siewników, spadek podaży wystąpił w latach 2005 i 2007 r. w stosunku do lat wcześniejszych. Najwyższa podaż siewników była w 2006 r. i osiągnęła 34,65% całkowitej podaży w latach 2001-2007 wynoszącej 21677 sztuk.

W podaży rozsiewaczy nawozów mineralnych w latach 2001-2005 występowała tendencja malejąca od 11445 sztuk w 2001 r. do 1861 sztuk w 2005 r. Po ponad 6.krotnym spadku podaży (6,14) w ciągu czterech pierwszych lat analizowanego okresu, ponowny wzrost nastąpił od 2005 r., osiągając 13333 sztuki w 2007 r. (25,22% łącznej podaży wynoszącej 52.850 sztuk).

Z analizowanej grupy narzędzi i maszyn rolniczych najwięcej na krajowy rynek zostało dostarczonych opryskiwaczy – 53.797 sztuk. W podaży opryskiwaczy występuje dwukrotnie spadek: stosunkowo nieznaczny w 2004 roku i gwałtowny w 2007 roku, ponad trzykrotny w odniesieniu do roku poprzedniego (3,4).

Podsumowanie

Analiza produkcji, importu, eksportu i podaży wybranych narzędzi i maszyn rolniczych w latach 2001-2007 wykazała, że krajowy rynek maszyn rolniczych charakteryzuje się dużą niestabilnością. Sytuacja taka nie sprzyja producentom w planowaniu wielkości produkcji. Z sześciu wybranych narzędzi i maszyn rolniczych jedynie w przypadku sadzarek i opryskiwaczy Polska była eksporterem netto. Natomiast w pozostałych czterech: kultywatorów,

pługów, siewników i rozsiewaczy nawozów mineralnych Polska była importem netto, co może wskazywać na nie w pełni wykorzystywane możliwości produkcyjne krajowych producentów maszyn rolniczych.

W artykule wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Bibliografia

Pawlak J. 2000. Sytuacja na polskim rynku maszyn rolniczych. Przegląd Techniki Rolniczej i Leśnej, 12

Praca zbiorowa. 2001. Możliwości wyposażenia rolnictwa w nowoczesne środki techniczne w kontekście integracji z Unią Europejską. Wydawnictwo SGGW, Warszawa

Waszkiewicz Cz., Lipiec J. 2006. Analiza podaży narzędzi i maszyn do uprawy gleby, siewu i sadzenia. Technika Rolnicza Ogrodnicza Leśna, 11

Waszkiewicz Cz., Lipiec J. 2007. Analiza rynku maszyn do nawożenia i ochrony roślin. Technika Rolnicza Ogrodnicza Leśna, 1